An aerial photograph of the South China Sea, showing the intricate patterns of waves and the deep blue color of the water. The text 'Konflikt v Jihočínském moři' is overlaid in the center in a bold, white, sans-serif font.

Konflikt v Jihočínském moři

Jihočínské moře

- Část Tichého oceánu o rozloze přibližně 3,5 milionů km²
- Mezi Malackým průlivem na jihozápadě a Tchajwanským průlivem na severovýchodě
- Jeho součástí je mnoho ostrovů či zátok, nejvýznamnější: Paracelské a Spratleyho ostrovy
- Území moře je rozděleno mezi několik států: Brunej, Vietnam, Čínu, Taiwan, Malajsii, Filipíny, Kambodžu, Thajsko a Indonésii

Jihočínské moře

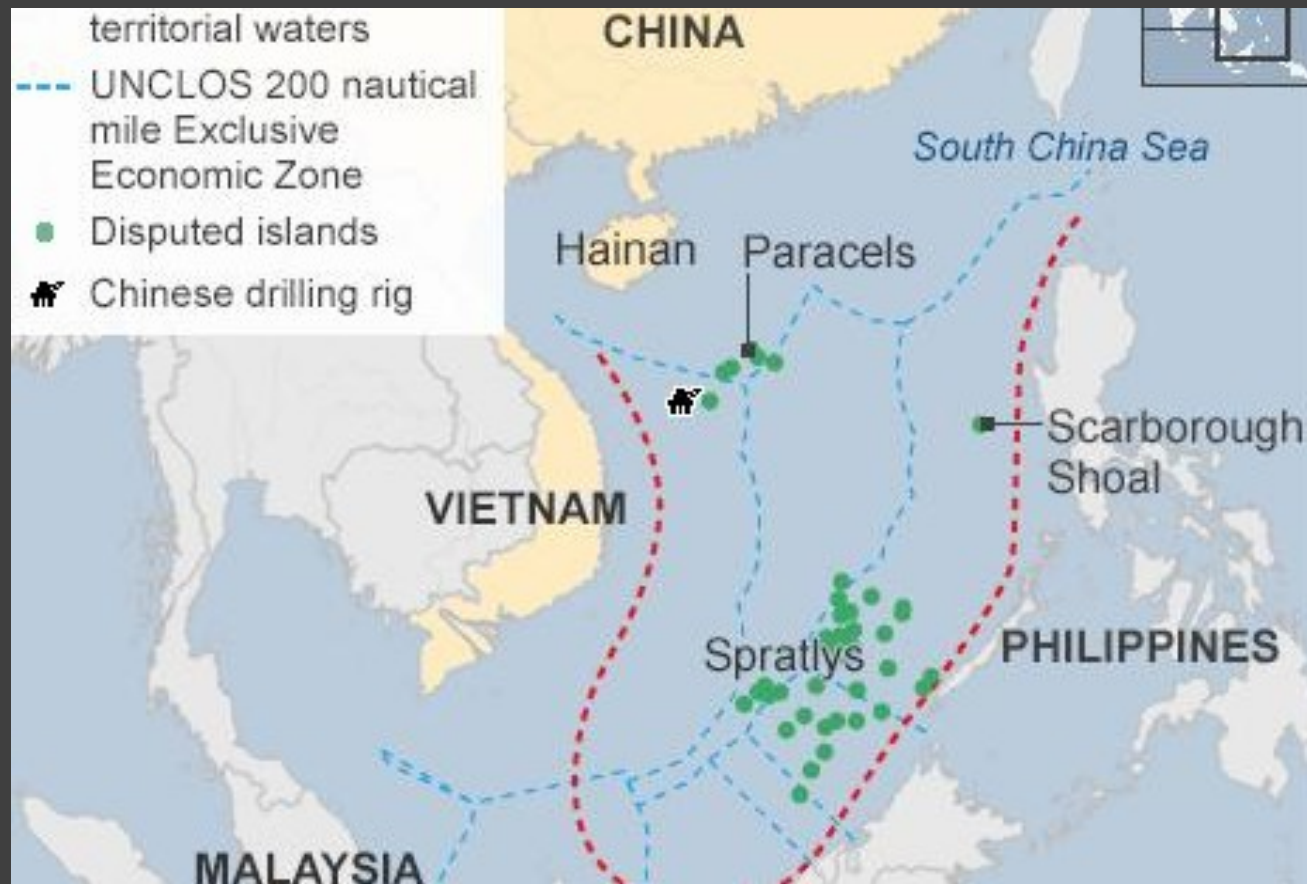
- Strategické území, významné zejména z hlediska mezinárodního obchodu, rybolovu a zásob nerostných surovin
- Až 1/3 celosvětové námořní dopravy prochází touto oblastí = jeden z nejvýznamnějších dopravních uzlů světa
- Nachází se zde velmi bohatá loviště, díky čemuž se stalo centrem rybolovu JV Asie, zajišťující důležitý zdroj potravin a ekonomických příjmů
- Dle odhadů se pod tamním mořským dnem skrývají značné zásoby ropy a zemního plynu

Spratlyho ostrovy

- Skupina ostrovů, ostrůvků a ponořených atolů ve východní části Jihočínského moře
- Necelé 2 km² půdy na ploše více než 425000 km²
- U pobřeží Filipín, Malajsie a jižního Vietnamu
- Všechny Spratlyho ostrovy si nárokuje Čína, Taiwan a Vietnam
- Podle britského velrybářského kapitána Richarda Spratlyho r. 1843
- Největším ostrovem je Itu Aba

Paracelské ostrovy

- V severovýchodní části Jihočínského moře přibližně ve stejné vzdálenosti od pobřeží Vietnamu a čínského ostrova Hainan
- Skládají se zhruba z 35 ostrůvků a útesů na ploše 15 000 km²
- Největším ostrovem je Woody Island

Vývoj konfliktu

- Před dekolonizací byla oblast Jihočínského moře pod kontrolou Velké Británie, Francie, USA a Japonska
- Před 2. sv. válkou byly Paracelské a Spratleyho ostrovy nejspornější částí Jihočínského moře, ovšem nikdo se neangažoval v posílení vlivu v této oblasti
- Po konci války osídlila Čína některá území Spratleyho ostrovů a také Woody Island (součást Paracelských ostrovů)
- Vietnam zamýšlel to samé, avšak obsadil pouze jeden z hlavních Paracelských ostrovů
- Porážka Japonska a postupná dekolonizace znamenala vznik nových států a vznesení jejich nároků na území ostrovů

China's Nine Dash Line

- V roce 1947 byla načrtnuta tzv. Devíti pomlčková demarkační linie, díky které si Čína nárokovala přibližně 90 % území Jihočínského moře
- Po vzniku Úmluvy OSN o mořském právu se tato linie dostala do rozporu s výlučnými ekonomickými zónami nově vznikajících států

70. léta 20. století

- Na počátku 70. let 20. století bylo vydáno prohlášení o možném výskytu ropy a zemního plynu v oblasti Jihočínského moře
- Čína tak začala postupně obsazovat klíčové ostrovy na území celého moře
- Filipíny prohlásily Spratleyho ostrovy za „res nullius“ (zemi nikoho) s tím, že mají právo ostrovy osidlovat stejně jako ostatní státy
- 1978 prohlášeno za nedílnou součást filipínského území
- Jižní Vietnam začal obsazovat Paracelské ostrovy - první ozbrojený konflikt mezi Čínou a Vietnamem (vítězí Čína)

80. léta 20. století

- 1982 Úmluva OSN o mořském právu (UNCLOS)
- Definuje výlučné ekonomické zóny - tedy právo států na území 200 námořních mil od jejich pobřeží
- Zóna umožňuje státu využívat všechny živé i neživé zdroje nacházející se ve vodách, na mořském dně a v podloží dané oblasti nepřesahující 200 námořních mil od pobřeží
- Pokud státy obhájí tvrzení, že jejich kontinentální šelf sahá dále než 200 námořních mil, mají právo využívat mořské dno až do vzdálenosti 350 námořních mil

90. léta 20. století

- 1992 v Číně prosazen „Zákon o teritoriálních vodách a jejich přilehlých zónách“ - celé území devíti čárkované linie prohlášeno za výhradní území Číny (zcela proti principům Úmluvy)
- 1995 Čína začala na území Spartleyho ostrovů stavět předsunutá základny, což vyvolalo potyčku s Filipínci

Současný vývoj

- 2002 podepsána Deklarace o způsobech chování v Jihočínském moři v rámci organizace ASEAN - státy prohlašují, že se zdrží jakýchkoliv agresivních konfliktů
- Čína toto ale nedodržela a spustila další ofenzívu s cílem získat strategická území především na Spratleyho ostrovech
- 2009 navrhli Vietnam a Malajsie Komisi pro hranice kontinentálního šelfu rozšíření jejich VEZ za linii 200 mil od pobřeží (za účelem získání jižních částí Jihočínského moře) - nelibost ostatních států
- 2013 po obsazení mělčiny Scarborough Čínou podaly Filipíny žalobu k mezinárodnímu tribunálu v Haagu - čínské aktivity na území filipínské VEZ označeny jako nezákonné

- 2014 Čína zavedla ropný vrt do země vzdálené zhruba 120 námořních mil od vietnamského pobřeží - konflikt vietnamských a čínských lodí, potopena jedna vietnamská rybářská loď
- 2016 arbitráž Stálého rozhodčího soudu v Haagu omezila čínské nároky v oblasti - Peking však uvedl, že arbitráž neuznává
- <https://www.youtube.com/watch?v=gPMCgxU7hKs>

Hlavní příčiny konfliktu

- Jednotlivé výlučné ekonomické zóny se kříží a státy se nemohou shodnout na stejných požadavcích
- Zájem o nerostné suroviny a bohatá loviště
- Touha po dominanci v oblasti a nacionální cítění jednotlivých států

Nároky jednotlivých států

- Čína, Taiwan a Vietnam si nárokují celé souostroví na základě historických práv
- Filipíny, Malajsie a Brunej si nárokují pouze určité ostrovy na základě geografické blízkosti

Čína

- Nárok na základě historického objevu a obsazení již ve starověku
- První kdo před 2000 lety objevil Paracelské a Spratleyho ostrovy
- Nárokuje si veškerá území v rámci Devíti pomlčkové linie (celé Paracelské a Spratleyho ostrovy)
- Ze Spratleyho ostrovů (230 územních celků) si nárokuje všechny, ale fakticky jich ovládá pouze 8
- V současnosti se snaží o budování umělých ostrovů za účelem kontroly tamějších oblastí

Vietnam

- Nárokuje celé území Paracelských ostrovů
- Na základě historických důkazů – správy vietnamských císařů v 17.-19. stol. a koloniálního dědictví po Francii
- V 70. letech obsadil třináct ostrovů
- 1989 další tři a začlenil souostroví do svých oficiálních map jako vietnamské území
- Vietnam v současné době zaujímá největší počet Spratlyho ostrovů

Taiwan

- Nárokuje si totožná území jako pevninská Čína
- Fakticky ovládá pouze jeden ostrov ze Spratleyho ostrovů, a to ten největší Itu Aba
- S Čínou o ostatní ostrovy soupeří na diplomatické půdě a nepodniká žádné aktivní kroky k obsazování dalších území

Filipíny

- Nárok na základě geografické blízkosti jejich kontinentálního šelfu a zároveň VEZ
- Na rozdíl od předchozích si nárokuje 53 částí Spratleyho ostrovů, z čehož fakticky ovládá 7
- S Čínou probíhá spor o mělčinu Scarborough, která je sice ve výlučné ekonomické zóně Filipín, ale je okupována Čínou

Malajsie

- Nároky vychází výhradně z její VEZ a hranic kontinentálního šelfu
- Nárokuje si 12 části Spratleyho ostrovů, fakticky jich ovládá 5
- Jedná se především o sporná území mezi Čínou, Filipínami a Vietnamem
- S Brunejí mají neslučitelná vymezení mezi svými námořními hranicemi kolem útesu Louisa Reef

Brunej

- Vznáší nároky na poměrně malé území v rámci její VEZ
- Stejně jako Malajsie si na základě geografické blízkosti a ustanovení UNCLOS nárokuje Louisa Reef, což je přirozeně ponořená formace v souostroví
- Jediní bez přítomnosti na souostroví Spratly
- Konflikt především s Čínou a její devíti pomlčkovou linií

Kritika nároků

- Čína nedisponuje důkazy o nepřetržité svrchované kontrole souostroví. Účinná kontrola Číny nad některými ostrovy je evidentní až od roku 1988
- Taiwan kontroluje ostrov Itu Aba a dle mezinárodního práva se jeho nárok na jiné ostrovy nevztahuje
- V případě Vietnamu mezinárodní právo neuznává pouhá historická tvrzení bez trvalého osídlení a ani právo na koloniální dědictví Francouzů, neboť Francie neměla na souostroví zákonný nárok
- Filipíny tvrdí, že se jedná o jejich ekonomickou zónu, avšak ostatní státy toto popírají a považují je za svá území
- Podle Malajsie se jedná o prodloužení jejich pevniny, to však nelze aplikovat na ostrovy a skály stoupající nad hladinu
- Brunej má oprávněný nárok na Louisa Reef, ten však ovládá Malajsie, která jej odmítá vydat

Postoj USA

- Oficiálně na žádné straně, avšak mají spojení či strategické partnerství s Filipínami, Malajsií a Vietnamem
- Stojí o řešení především mírovou cestou
- Stěžejní je pro ně zachování bezpečné plavby a obchodu v Jihočínském moři
- Neuznávají územní požadavky Číny dle Devíti pomlčkové linie
- Svoji vojenskou přítomností v oblasti se snaží o zachování stability
- V současnosti aplikují politiku „status quo“ (zachování současného stavu)
- <https://www.stream.cz/zahranicni-1240695-1/konflikt-vjihocinskem-mori-usa-prijdou-na-pomoc-filipinam-63851193>

Role Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN)

- Hlavní role v tomto konfliktu jako protiváha Číny
- S důrazem na zabránění použití síly mezi jednotlivými státy
- Hlavním prostředkem ASEANu pro zajišťování bezpečnosti v regionu jsou regionální fóra
- Jejich cílem je demonstrování jednotné síly a snaha zapojit do jednání Čínu, která se proti multilaterálnímu přístupu vymezuje a upřednostňuje spíše bilaterální jednání

Potencionální možnosti řešení sporů

Mnohostranné diplomatické iniciativy

- V roce 2002 ASEAN a Čína podepsaly Deklaraci, kterou se zavázaly o vyřešení sporů mírovými prostředky, především prostřednictvím diplomatického vyjednávání

Mezinárodní přístup společné komise

- Vytvoření mezinárodní smíšené komise prostřednictvím účasti stejného počtu zástupců z každé sporné strany

Potencionální možnosti řešení sporů

Schéma vzájemného rozvoje

- Strany sporu by opustili své nároky na svrchovanost a prohlásily území za „polouzavřené moře“, aby tak mohly vzájemně těžit ze společného využívání zdrojů

Mnohostranný park mořského míru

- Přeshraniční chráněná území, která se formálně věnují ochraně a zachování biologické rozmanitosti, přírodních a kulturních zdrojů, podpoře míru a spolupráce
- V praxi dočasné pozastavení územních nároků na sporné ostrovy

Závěr

- V tomto konfliktu se jedná především o přístup k obchodním cestám, strategickým bodům (ostrovům, mělčinám, zálivům), nerostným surovinám a také o práva k rybolovu ve sporných oblastech
- Existuje mnoho protichůdných stran a nároků, a proto není snadné dosáhnout dohody
- Úspěšné řešení závisí na vzájemné dohodě mezi všemi stranami
- Spor pravděpodobně zůstane nadále vyhrocený, ale zároveň latentní kvůli tomu, že státy jsou si vědomy, jaký vliv by měl na situaci ozbrojený konflikt - zejména oslabení obchodních vztahů mezi státy a narušení jejich ekonomiky

Otázka k diskusi

- Jakým způsobem by se podle Vás měl tento konflikt vyřešit nebo jak myslíte, že se do budoucna bude vyvíjet ?

Zdroje

- http://journal.yiil.org/home/pdf/publications/2019_12_1_pdf/jeail_v12n1_08.pdf
- THIM, Michal. *Jádro sporu: Jihočínské moře* [online]. 18. 3. 2016 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/jadro-sporu-jihocinske-more/>
- <https://otik.zcu.cz/bitstream/11025/27187/1/Bakalarska%20prace%20Kostkova.pdf>
- LOUDA, Petr. *Konflikt v Jihočínském moři* [online]. Centrum politických studií, z. s, 2017 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://americkykongres.cz/wp-content/uploads/Konflikt-v-Jiho%C4%8D%C3%ADnsk%C3%A9m-mo%C5%99i-VZK.pdf>
- KOSTKOVÁ, Martina. *Čínská politika v Jihočínském moři* [online]. Plzeň, 2017 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://otik.zcu.cz/bitstream/11025/27187/1/Bakalarska%20prace%20Kostkova.pdf>. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni.
- <https://www.novinky.cz/zahranicni/svet/clanek/cina-a-filipiny-se-pohadaly-o-jihocinske-more-40378737>
- https://www.google.com/search?q=spratlyho+ostrovy&sxsrf=AOaemvJw0omdMtyh3u-kiExTQO-YOuvYXw:1633887456135&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwi1w7OLscDzAhVE5eAKHWRvD-sQ_AUoAnoECAEQBA&biw=1231&bih=551&dpr=1.56#imgrc=XooEFgDXDEIXAM
- <https://www.google.cz/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fph.news.yahoo.com%2Fint-l-maritime-experts-downplay-china-nine-dash-210009658.html&psig=AOvVaw3nS21usl45tDSWrA5e4gFO&ust=1648839930477000&source=images&cd=vfe&ved=0CAsQjRxqFwoTCJDQtsqF8fYCFQAAAAAdAAAAABA9>